

STATUTA
VENERANDI COLLEGII
DD. JUDICUM
CIVITATIS NOVARIÆ.

S.

A.

NOVARIÆ.

Ex Typis Jo: Baptistæ Sefalli.

1593.

N O M I N A

J. C. ex amplissimo Iudicum Collegio Novariæ nunc viventium.

Mauritius Brusatus Collegii Prior.

Jo: Baptista Advocatus Eques.

Camillus Catus VicePræles Illustris. Magistratus Ordinarii Status
Mediolani.

Jo: Franciscus Catus.

Joannes ex Capitaneis Sylavengi.

Franciscus Bernardinus Advocatus.

Gaudentius Nibbius.

Carolus Antonius Langhus Orator Civitatis Novariæ, in Civitate Me-
diolani.

Joannes Baptista Bonipertus Canonicus Ecclesiæ Majoris Novariæ,
Prothonotarius Apostolicus, & Vicarius Generalis Curiae Episc.
Novariæ.

Silvester Valentus.

Hieronymus Gritti Promothor Fiscalis Sancti Offitii.

Ardovinus Leonardus.

Jacobus Antonius Brusatus.

Petrus Franciscus Longhus.

Paulus Gallaratus.

Ercules Balliotus.

Marcus Antonius Nulus.

Josephus Zaffirus.

Antonius Curtius Gatticus Advocatus Fiscalis Mensæ Episc. Nova-
riæ.

Cassius Catus.

Jo: Baptista Torniello de Vignarello aliàs in Gimnasio Ticinensi legens,
& modo supremus Auditor Illustris, & Excellentis. Andreæ Dorii Præf.
Universæ Classis Potentissimi Regis Philippi.

Alexander Porta.

Bartholomæus ex Capitaneis Castelletti.

Clemens Gera Canonicus Ecclesiæ Majoris Novariæ.

Jo. Franciscus Catus de Mandello.

PHILIPPUS³

DEI GRATIA V

Hispaniarum, utriusque Siciliae &c. Rex,
& Mediolani Dux &c.

UM Sapientes JureConsulti Collegii
Novarię porrectis infra scriptis precibus
petiissent, à Senatu nostro Mediolani,
confirmationem suorum Statutorum, visum est
Senatui aliqua esse demenda, quædam addenda,
& nonnulla immutanda. Reformatis igitur ipsis
Statutis in modum qui sequitur, videlicet.
Potentiss. Rex. JureConsulti Collegii Novarię,
multis ab hinc annis ordines ipsius Collegii refor-
marunt, quorum confirmationem, à Senatu M.V.
cùm petiissent epidemię impedimento impetrare
nequiverunt, verum nunc ipsius Senatus Excell.
auctoritate roborari desiderant, idcirco, suppli-
cant humiliter M.V. quatenus dictos ordines suos
facere dignetur eos confirmando, eisdemq; vim
inviolabilium legum impartiendo, ac inconcusse
servari debere mandando.

C A P. I.

Volumus Officium Prioris hujus Collegii inchoando, juxta ordinem Matriculae à primo descripto, usque ad ejus finem, & deinde iterum ad primum ascendendo, & eodem modo descendendo, & sic deinceps, à Collegio deputandi per annum durare, Officio finito, intra biduum, vel triduum Collegium Prior solito in loco, vel alio honesto convocet, ac in manibus senioris JureConsulti nomine Collegii stipulantis juret, quod Officium integrè, ac cum laude exercebit, ejus jura, & statuta bona fide defendet, observabit, & observari faciet, quòdque tam ex Officio, quàm ad quærelam contra quoscunque hujus Ordinis procedet, qui injustè aliquid contra Collegium, ejusvè Ordines perpetrabunt, aut qui ita se non habuerint, ut Ordines requirunt. Prioris munus erit convocato Collegio inquirere, an quidquam sit, quod ad decus, & utilitatem Collegii spectet, & si quis id sciat, palàm faciat, quod si qui fuerint, qui apertè id dicere noluerint. Prior secretè intelligat, & pro viribus provideat, nec ejus nomen, cognomenvè, nec aliud ob quod cognoscatur prodatur. Prioris quoque cura erit Officium Notariatus Collegii, propositis capitulis sub hasta ponere, & meliorem conditionem offerenti, datis fidejussoribus, deliberare. Si Prior à Civitate per decem dies continuos abfuerit, ne Collegium capite diù careat, sequens in Matricula prior esse censeatur, modo tamen intra alios decem dies Collegium aggregari curet, ut in Priorem per sex menses confirmetur, si autem intra primos decem dies reversus fuerit, in Magistratu, usque ad finem ejus anni perseveret, interim tamen sequens in ordine, Viceprioris Officio fungatur, finito anno, Prioris cura statim erit, ut Collegium congregetur pro novo Priore creando; quod ut fiat, poena pecuniaria ejus arbitrio, quæ tamen aureum non excedat, quemlibet JureConsultum dicti Collegii compellet, qui si monitus contumax fuerit, modo præsens in Civitate, non excusabitur, nisi proposita intra unum diem post contumaciam legitima causa, eaque saltem eadem die spontaneo juramento in manibus Prioris probata, quod si dejeraverit solum Deum habeat ultorem. Potest tamen Prior, modo quo supra, ex quavis causa, quam justam existimabit, Collegium congregare, & contumaces mulctare, à quo nullus sine Prioris licentia recedat, nisi dimisso conventu: liber in quo Collegii Ordinationes, ac consulti Collegii responsa describantur panes Priorem sit, cujus copia etiam Collegii Notario remaneat. Quoniam ratione, & usu compertum habemus deputationem Prioris hactenus ascendivè, & descendivè simpliciter, juxta novissimos Ordines factam ita faciliter ad ultimo loco coaptatos descendere posse, ut ferè in ordine novissimus, qui nec experientiam, nec Col-

legii

5

legii ritum caleret, in Priorem deputaretur, quod quidem inconueniens quoddam, ne dicam monstrum præferret, nempe quia adolescens senes anteiret, gubernaretvè, ideò maturè decernimus ex Collegio neminem Prioratus ordinis ipsius dignitatem assequi posse, nisi qui in dictum Ordinem jam quinquennio elapso astitus fuerit, quò non existente ad seniore Collegii Prioralis dignitas devolvatur, descendatque gradatim usque ad quinquennalem alterius cooptationem.

De vita, & honestate JureConsultorum Collegii.

C A P. I I.

Collegii nostri JureConsulti Orthodoxæ sint fidei, Sanctæque Romanæ Ecclesiæ præcepta reverenter observent, vitæque, & moribus imbuti, atque instituti, ac toga, saltem dum in foro, aut Collegio versantur, decorentur, ita ut omnibus sint exemplo, ac veneratione digni judicentur, pareant prætereà Priori in omnibus, quæ honorem, & utilitatem Collegii, & cujuslibet de Collegio concernunt, sub pœna perjurii, ultrà aliàs à præsentibus ordinibus irrogatas. Senioribus præcipuus honor habeatur, & in Collegio, & ubique nisi junior Magistratum in Civitate gerat Senioris intelligatur, qui prius in Collegium cooptatus fuerit. Maxime advertere debent, ne in Collegio, extravè se se convitiis lacescant, sub pœna Collegio arbitraria, etiam suspensionis inclusivè, eorum quisque librum ordinum Collegii pænes se retineat.

De ordine inter Doctores Collegii servando.

C A P. I I I.

Prior in Collegio, extravè cæteris præferatur, deindè Seniores Junioribus, hocque etiam inter eos ad quoscunque actus extendatur. Prior quoque causas conventus proponat, semperque ea prima sit, qua admonentur, ut si quisquam sit, qui aliquid, quod ad decus, vel utilitatem Collegii spectet, habeat, id explicet, ac notum faciat, mox alias particulares exponat. Cùm Prior sententias singulorum exquireret, primum Seniore interroget, & deindè successivè descendendo, prout quilibet in Collegio cooptatus fuerit consulti à Priore in comitiis latine loquantur, ac suo quisquam ordine sententiam dicat, sententiæ autem palàm dicantur rationibus additis, nisi in re, in qua probabiliter dubitetur vota non futura libera, quia tunc suffragiis secretè in Piixide positis, demumq; ab ea everfis, votum Collegii cognoscetur. Suffragia tamen non dent suspecti, sed à Collegio recedant, suspectique intelligantur Collegii arbitrio. Quod major pars Doctorum senserit, id ratum habeatur, majorque pars dicatur, si plures in unam sententiam juerint, aded ut vel unus excedat.

Si contentio aliqua in Collegio oriatur, quomodo sit dirimenda.

C A P. I V.

Comitii initis, si aliqua quæstio ex quavis causa inter Doctores oriatur, Prior propositione facta, circumlata Piixide, & datis secretè suffragiis, remotis tamen suspectis, eam dirimat, ut scilicet ea pars vincat, quæ plura suffragia obtinuerit, idque præcisè executioni mittendum jubeat, quod si aliter factum fuerit non valeat, comitia autem plena intelligi, si in eis JureConsultorum residentium duæ partes convenerint.

Qualiter sit procedendum contra Collegii detractores.

C A P. V.

Doctor Collegii, si dignitati Collegii quoquomodo detraxerit, vel contra ejus jura aliquid fecerit, nisi, arbitrio Prioris, & Collegii monitus, intra duos dies debite, & integrè in loco Collegii, ubi majorem partem Doctorum Prior convenire omninò jubebit, satisfecerit, pœnam aureorum decem, ultrà damnorum satisfactionem incurrat, quæ omnia si termino decem dierum non solverit ipso jure, & facto, & absque Judicis declaratione, à judicando consulendo, advocandovè, ac ab omni dignitate Collegii, donec integrè satisfecerit, suspensus sit, quam suspensionem Prior omninò servari faciat, aliàs in pœnam aureorum viginti ipso jure, & ut supra cadat. Quam quilibet de Collegio exigi operam dabit. Si autem dignitati Collegii, ejusvè juribus per alium, quam per ejus Ordinis JureConsultorum detractum, aut contractum fuerit quovis modo non sit ex JureConsultis Collegii aliquis, qui audeat pro eo coram aliquo superiore, Judicèvè perpetuò verba facere, minusque ad partem consulere: alioquin ultrà suspensionem in pœnam aureorum decem cadat, quam toties solvat: quoties contrafecerit; contra ipsum verò detrahentem: vel facientem enixè Collegii expensis per ejus Protectores ad pœnas in novis constitutionibus contentas, & ad majores Senatus arbitrio procedatur, expensas, collecta inter Doctores posita, ubi aliæ non erunt pecuniæ, Prior exigi mandabit, quia omninò honor Collegii, & jura tuenda sunt, nec desistendum, donec in comitiis arbitrio Collegii tam quo ad honorem, quàm ad damna per detrahentem sit integrè satisfactum. Quod etiam contra injuria afficientem aliquem de Collegio extendi volumus, quia injuria illata uni de ordine, universo ordini illatam existimamus.

De Protectoribus Collegii eligendis, & eorum Officio.

C A P. V I.

Collegium, ut cætera omnia, protectione indiget, & ideo quotannis tempore his ordinibus statuto in comitiis duo ex Doctoribus eligantur,

7

tur, qui provinciam renuere nequeant. Hi in manibus Prioris jurent eorum officium plenè, & fideliter exercere Collegii auctoritatem, dignitatemvè, ac utilitatem contra quodlibet hominum genus protegere, eorum etiam erit cura, cùm quis in Collegium cooptari petit, animadvertere, invigilare, pericrutarivè, num ea omnia, quæ lex desiderat præcipua habeat inter investigandum, si aliquid eis, quod candidati negotium obnubilare videatur, renunciatum fuerit, id omne statim Priori deferat, qui mox convocato Collegio, operam det, ut veritas elucescat, & si quò extra orbem eundum sit, ipsi vel alter eorum Collegii arbitratu opportuna quæque loca expensis Collegii, etiam collecta, si opus fuerit, imposita perquirent, caveant tamen ab immoderato sumptu. Priori, & Commissariis, cùm candidatorum probationes recipiuntur, semper assistant, nec ab hoc à suffragiis in comitiis dan-
dis, nisi alia subsit legitima causa arceantur.

Quod major pars senserit, id ratum sit.

C A P. V I I.

QUICQUID majori parti Jurisperitorum Collegii placuerit in quacunque deliberatione, consultationevè, id ex totius Collegii sententia dictum, approbatum, sancitumque esse intelligatur.

Ne dicta, conclusavè in Collegio aperiantur.

C A P. V I I I.

IN quavis congregatione conclusa si pandantur, compertum sæpè numero habemus infelicem exitum habere, cum comitiis ipsis non modicum afferat dedecus, tùm eis intervenientibus, qui liberam ferre debent sententiam maximum quandoque periculum; Ideò districtè statuimus, quòd si quis dicta, tractata, conclusavè in Collegio, si à Priore, ne divulgentur præceptum fuerit, foris eliminaverit, publicaveritvè, aut cum alio, quàm cum collega contulerit, is ipso jure, & facto absque Judicis declaratione Collegio privatus sit, quia si aliqua de causa publicanda erunt, id ad solum Priorem pertinet.

De iis quibus à Priore, Collegiovè pro Collegii negotiis aliquid injunctum ferit.

C A P. I X.

SI aliquid alicui mandatum fuerit, quod ad usum, utilitatemvè, ac dignitatem Collegii pertineat, id ei simul invinctum intelligatur, ut quam celerrimè, ac quàm optimè, quæ commissa fuerint, post habitis quibuscunque aliis negotiis expediat, ad id quæ etiam juris jurandi religionem per Priorem astringatur.

C A P. X.

AD Priorem pertinet quæstiones tam civiles, quàm criminales inter Doctores ortas intelligere, & ad Collegium referre, ut quàm primum, & quàm optimè provideat. Provisio ea inter Doctores erit, ut Prior, modo confidens, sin minus alius dicti Ordinis à Collegio deputandus, cognoscat, procedendo summarie &c., & si ab eorum sententiis, tam interlocutoriis, quàm diffinitivis appellari, de nullitate dici, restitutioque in integrum peti contingat, id fiat nisi ad Collegium, cujus erit cura alium dicti ordinis Doctorem in Judicem appellationis deputare, coram quo processus fiat modo quo supra, sed diffinitivè judicare nequeat, nisi re in Collegio enarrata. Et si duæ sententiæ conformes sequutæ fuerint, illæ executioni omninò mittantur, secus causæ cognitio ad universum spectet Collegium, omnium tamen dictorum Judicum solertia in primis præcipua erit, ut partes totis viribus componere studeant. In causa verò inter Doctorem, & alium, si sit obinjuriam Doctori illatam, contra injuriantem, juxta ordines procedatur coram ordinario.

De commissionibus, quæ toti Collegio fient.

C A P. X I.

SI commissio alicujus causæ, delegatioverè, aut compromissum Collegio fieret, Prior duos ex Collegio seliget, qui magis doctrina, & estimatione pollere videbuntur. Hi processus inchoent perfeciantverè, Advocatos audiant, motiva excitent, & ubi de causa illis liquere senserint, omnia referant, aperta que super hoc vota cum rationibus exquirantur, & ex majoris partis consensu consilium, sententia, arbitramentaverè conscribantur, ac servatis servandis publicabuntur. Honorarium autem sit duplum ejus, quod per ordines singulo Juri Consulto datur, quod ita dividetur, ut dimidium inter se Relatores partiantur, reliquum verò his, qui votum suum tulerint æqualiter distribuendum relinquatur, ita tamen, quòd Prioris portio duplum sit ejus, quod cæteris dabitur. Advocati partium suffragium ne ferant, licet in eam honorarii partem venient, in qua, qui suffragium tulerint, Notarius actuarius istarum causarum, sit Collegii Notarius, qui etiam quartam aliam honorarii, quòd universum Collegium habebit, juxta ordines feret.

De Consiliis Collegii.

C A P. X I I.

Consultum in aliqua causa Collegium non respondeat, nisi ea ardua sit, & in qua non minus aureis viginti quinque detur, plus verò, & rei,

rei, & causæ qualitate, dignitatevè accipi possit, sed consilium eo modo, & ordine quo supra dictum est: sententiam, arbitramentavè expediri debere explicetur, ut scilicet Prior duos eligat relatores, quos idoneos existimabit, qui omnia videant, perscrutentur, scribant, atque illorum addito voto referant, & quod à majori parte, apertis suffragiis, comprobatum fuerit, id ratum sit, ac inde consilium per Priorem subscriptum, & Collegii sigillo roboratum, Notarius, & Cancellarius Collegii edat, qui salarium, juxta ordines habebit. Honorarium Collegio debitum inter Doctores dividatur, ut in capite commissionum dictum est, à quo non excludatur Advocati, licet in ea causa sententiam dicere nequeant.

De non judicando, nec consulendo dubiis non excitatis.

C A P. X I I I.

Convenit rationi, antequàm consultor consilium promat, ex Juxta, aut arbitrer sententiam proferat, ut ne dum dubia excitet, verum etiam Advocatos audiat. Propterea sancimus, neminem consulere, nec judicare posse, nisi dubiis scripto excitatis, si petita fuerint, expectataque eorum congruo tempore resolutione, prius tamen antequàm dubia edantur in quavis causa valorem librarum quingentarum excedente, Advocati in actione contentiosa audiantur, post edita motiva nequaquam, nisi Judici visum fuerit, caveant tamen Judices, ne allegationes partium motivorum loco exhibeant, si autem secus per Judicem, aut consultorem, quàm ut supra cautum est, observatum fuerit, sciant pœnam amissionis medietatis salarii illius causæ incurrisse.

Forensium causæ cito expediantur.

C A P. X I V.

Forensium causas in primis curabunt Judices expedire, mox eorum, quorum diutius Commissarii extiterint.

De commissionibus Judicibus Collegii demandandis.

C A P. X V.

Nullus Juxta ordinarius, aut delegatus tam Civitatis, quàm Diœcesis, possit committere causam aliquam diffinitivè consulendum, nec terminandam, sive sit principalis, sive appellationis alii Judici, quàm de Collegio residenti in Civitate, sub pœna omnimoda nullitatis commissionis, & quorumcunque aliorum, si autem ad notitiam alicujus venerit causam, quæ in Collegio committi debebat, velle extra committi, id Priori renuntiet, qui summa ope, unà cum Protectoribus mitatur etiam apud Senatum, ut in Collegio committatur.

Quod

Quod omnes Doctores Collegii non possint suspecti allegari.

C A P. X V I.

CUM non parvus soleat esse in Collegio Doctorum numerus, jurisque interpretes contendant num omnes Doctores alicujus Civitatis possint, ut suspecti recitari; Statutorum est, omnes Collegii JureConsultos suspectos allegari non posse, nisi causa præcisè expressa, & termino dierum octo dumtaxat plenè probata. Ad tollendum præterea fraudes quibus calumniosi præcipuè utuntur, ut adversario copiam confidentium auferant; sancitum est, non posse nisi duos Advocatos quem habere, adeò quod si pluribus utatur, pars adversa poterit omnes in confidentes proponere, & hi commissionem acceptare teneantur, exceptis his, quos cariores, habere altera pars dixerit, & quos nominare teneatur.

De salariis Consultorum, & Judicum Collegii.

C A P. X V I I.

Honoraria Judicum, & Consultorum Collegii sint ea, quæ legibus, & statutis, decretivè permessa sunt, cum eo tamen, ut nullum à miserabilibus personis accipiant.

Ne quis causam sibi committi ambiat.

C A P. X V I I I.

QUI directè obliquevè per se, aut alium casus sibi committi operam dederit, biennio, ampliusvè Collegii arbitratu, à Doctoris munere suspendatur, si autem iterato in hoc deliquerit, juris, factique infamiæ notam ultra perjurium incurrat, eoque amplius dignitate Collegii perpetuò privetur, & si sententiam nundum protulisset, eam quæstori pecuniam numeret, quam, lata sententia, honorarii nomine ea in causa accepisset, si autem sententia lata sit, duplum persolvat, cujus duæ partes in rem Collegii cedant, tertia accusatori, qui indicandus non est.

De Officio Advocatorum.

C A P. X I X.

CAveant Advocati ne temerè nimis clientibus affirmant eos justam fore causam, neque etiam audacter contendant Judices non justè facere. Cum Judicibus, Advocatisque Adversariorum modestè, ac prudenter se gerant. Cum patrociniū assumpserint, honorariumque acceperint, & pars eorum opera uti perseveret, non liceat eis alterius partis patrociniū suscipere. Nullus Advocatus, qui de Collegio non sit, coram aliquo hujus Ordinis Judice in actione contentiosa audiat. Constitutionibus cautum legitur, ut Advocati pauperum, qui gratis inserviant, deputentur: proinde quotannis, Collegium duos ex eo ordine in Advocatos pauperum eligat, qui provinciam non renuant, & gratis inserviant, id etiam servandum est: quando duo Advocati in contentiosa actione stent pro una parte, quòd Junior incipiat, si autem datis motivis cum Judice loquendum sit, Senior.

Ut

C A P. X X.

Omnium Doctorum Collegii unus tantum sit Notarius, qui, & Cancellarius Collegii nuncupetur, ac de eorum sententiis consiliisve sit rogatus, quartamque aliam partem honorariorum Judicibus, & Consultoribus debitorum vendicet, & eo amplius omnia processuum coram Doctoribus agitandorum emolumenta. Is informationes, quas vocat, eorum qui in Collegium cooptari petierint coram Priore, & Commissariis, vel eorum majori parte conscribet. Instrumenta de cooptatione Jurisconsultorum in Collegium conficiet, librum in quo omnium Jurisconsultorum presentium, & futurorum nomina, & cognomina ordinatim sint scripta cum anno, mense, & die eorum cooptationis, ac mortis habeat, & si quem ex nostro ordine ad dignitatem aliquam promoveri contingeret, diem adeptæ dignitatis diligenter, & ex fide adscribet: quem librum successori authenticè consignet, cujus consignationis Priori fidem faciet, idque servetur de successore in successorem, in quavis causa coram Collegio, vel Collegii Doctore vertente pro aliqua parte patrocinium non ferat, alias poenam aureorum decem quoties contrafecerit incursum se sciat omnia acta pænes se retineat, & non nisi eorum copiam partibus tradat, secus, ultra damna, & interesse partibus resarcienda, poenam prædictam solvat. Nec alius quivis Notarius sine ejus licentia in præmissis se intromittat, sub poena aureorum duorum Notario Collegii applicandorum, & nullitatis. Verum cum reditu careat Officium Notarii hastæ supponendum esse, pinguiorēque conditionem offerenti, si ita tamen Collegio visum fuerit, & datis fidejussoribus deliberandum decernimus. Itaque pecunia proinde solvenda ad manus deveniat quæstoris in rem Collegii eroganda, prout Prior, & Collegium mandabunt.

Quod nullus Doctor Collegii pro aliquo fidejubeat.

C A P. X X I.

Sæpè compertum est hujus Civitatis Magistratus in eorum Officiis delinquentes ab Advocatis Collegii adjutos in civium præcipuè pauperum damnum, utpotè infontes in syndicatu evasisse, quod vel maximè contingit, ubi pro eis fidejussissent. Propterea decretum est, neminem ex Jureconsultis Collegii posse pro aliqua persona, præcipuè officiali intercedere, minusque se principalem constituere, & se quovis modo obligare, etiam quodd præsentī statuto cum juramento renuntiaret, sub poena aureorum decem, & quodd si secus factum reperiatur, id omne in fraudem, & ut adversarius duriorē hostem habeat, factum præsumatur, contra quam præsumptionem probari non possit, & nihilominus fidejussio ipsa nulla sit; Adeo quodd nec ex ea naturalis obligatio oriatur.

Quod

Quod nullus Doctor Collegii Officium Procuratoris, nec Tabellionis exercens.

C A P. X X I I.

Dignitas Jureconfulti est magna, præcipuè illius, qui alicui venerando Doctorum Ordini, cujusmodi noster est, adscriptus reperitur, ob idque à quocunque exercitio, quod tanto ordini non conveniat, omninò abstinendum est. Ideò volumus aliquem ex Jureconsultis Collegii non posse verbo, nec scripto pro alio officium Causidici, seu Procuratoris coram quovis superiore, aut Judice exercere, sub pœna librarum vigintiquinque imper. quoties contrafecerit, nec tamen id extenditur ad apostillas super Causidicorum scripturis manu Doctoris scriptus. Prohibemus insuper, ne ex nostris Jureconsultis aliquis Officio Tabellionis, qui à legibus servus publicus appellatur, quoquomodo fungatur, sub pœna prædicta, & eo amplius Collegio nostro perpetuò privatus remaneat.

Ut Jureconfulti Collegii invicem se honorent.

C A P. X X I I I.

Collegii Jureconfulti se se invicem honorent, amenivè, & si aliqua inter eos simul orta fuerit similtas, odiumvè, conflatum, curet Prior etiam per præcepta pœnalia eos reconciliare, juniores senioribus cedant, nisi illi dignitatem, aut gradum aliquem obtineant. Prior semper collecto Collegio præcedat domi suæ eos, qui ad se aliqua de causa venerint, Jureconfulti comiter recipiant, etiam honore afficiendo, & ad domus usque januam deducendo. Advocati, Judices, seu Commissarios honorent, illudque caveant, ne in advocationis munere aliquibus maledicant, causarum appellationum Judices, si alicujus Collegæ sententiam retractare voluerint rem cum Judice primæ causæ prius participant.

Quæ ad capeffendam Collegii dignitatem necessaria sunt.

C A P. X X I V.

USU, & ratione compertum est Collegia digniora censerì, in quibus nonnisi undequaque delecti cooptantur, quia ea tantùm, quæ eorum dignitati conveniunt debent exercere. Propterea sancimus, nullum in hunc ordinem admitti debere, nisi is ex legitimo matrimonio, vel etiam subsequuto natus sit, ex antiqua insuper, & nobili familia, quæ per centum annos pro tali habita communiter sit, originem ducat, nec ejus Pater, Avusvè, minusque ipse artem, nec Officium aliquod mechanicum, aut vile exercuerit, nec aliqua juris infamia notatus, arisque omnis vilis, seu mechanica intelligatur, excepta drapporum, ac serici mercatura, in præsentì rursus Urbe tanquàm Civis, vel in ejus comitatu ipse, aut ejus majores per quadraginta annos habitaverint, sustinendo cum Urbe ipsa pro aliqua parte bonorum onera, modo tamen pro capite is, pater-

patere, ac Avus ruri censiti unquam non fuerint, ejusque familia, seu parentela vocem in consilio, seu consulatu hujus Civitatis de antiquo, vel saltem per quadraginta annos habuerit, nisi aliquis ex ejus majoribus in ordinem nostrum cooptatus fuerit, quia tunc nulla hujus defectus ratione habita ejusdem capacem existimamus. Lauream præterea in utroque jure in publico Gymnasio rigorosa sub censura decoratus sit. Recitatus deinde per eum in Collegio termino viginti quatuor horarum duobus punctis ex ordinariis illius anni per Priorem rigotosi examinis, more assignandis, contra quem per duos, à Priore ex Collegio deligendos unico proposito per singulos argumento disputandum est: qui si doctrina idoneus compertus non fuerit arbitrio Collegii ab ejus ingressu suspendatur: donec verisimiliter aptum futurum Collegium existimabit. Qui si iterum modo prædicto examinatus non evaserit, Collegio perpetuo careat. Quod si secus, quam supra decretum est: admissum observatum fuerit, id omne, & totum irritum, & inane declaramus: qui semel repulsam passus fuerit, ex eo, quod ex præmissis aliquid ei defuerit appellare, de nullitate dicere, aut quovis modo quærelare nisi ad ipsum Collegium non possit, ac depositis prius pænes Quæstorem aureis numis vigintiquinque, & si deinde novis electis Commissariis, & re in Collegium relata iterum repulsus fuerit, amplius non audiat, sed perennius ut supra depositas amittat, ad utilitatem Collegii cessuras. Non tamen aliquis se in hoc ordine recipi petens audiat, nisi ante omnia pænes Collegii, Quæstorem realiter per ipsum depositis libris vigintiquinque Imperialium, quæ Collegii beneficio cedant, nec non & libris tribus pro uno quoque, Jureconsulto in urbe residente licet infirmo, vel qui legitime excusaretur, ac aliis libris decem octo: quarum sex Prioris sint, aliæ verò sex Cancellarii Collegii, & reliquæ Bidelli.

Quomodo possessio, seu quasi Collegii acquiratur.

C A P. XXXV.

Concurrentibus his, quæ ex superiori lege in cooptando adesse debent, approbatus confestim inter Doctores Collegii numeretur, nec tamen antè in Collegium admissus perfectè censebitur, nec intromissi munus exercebit, quàm Collegii quasi possessionem adeptus fuerit, eam verò hunc in modum accipiet, quod facta relatione per Priorem, & Commissarios in Collegio loco secreto congregato, omnia necessaria, ut quis in hunc ordinem cooptetur in candidato adesse Prior, & Collegium candidatum advocabunt, eique diem ejus arbitrato statuent, quo Collegii quasi possessionem nanciscatur, eoque die Collegium invitabit, ut ei adsit, & quos sibi placuerit hujus Civitatis Nobiles, & primarios viros hora competenti convocabit, ut in locum Collegii solitum, & publicam conveniat, quem prius competentèr, ornari curabit. Quibus in eo congregatis,

tis, & confessis, candidatus ad portam Collegii stans orationem non verbosam, sed qua pro accepto beneficio gratias agat, habeat: mox qui eum in Collegium cooptabit, alia respondeat oratione, in qua candidati laudes, ejusque familiæ recenseat. Demum super libro, quem Missale appellant, per Bidellum in manibus Prioris delato candidatus jurabit, perpetuò Summo Pontifici, Sanctæque Matri Ecclesiæ, ac Principibus nostris fidelem futurum, ac Priori Collegii, ejusque successoribus omnino pariturum, ordinemvè Collegii tam editos, quam edendos inconcussè observaturum: mox Prior in signum quasi possessionis Collegii, candidatum à dextris, & à sinistris sedere jubeat, & ei locum in ordine Doctorum novissimum assignet, & sedere paulisper faciat, donec de præmissis omnibus per Notarium, & Cancellarium Collegii publicum legatur documentum, prius per eum annotatum. Quibus peractis, si cooptato placuerit Doctores Collegiatum procedendo cum domi associent: modo tamen servetur forma Statuti: sub Rubrica, ut nullus Collegium præcedat. Quòd ut omnibus innotescat: ante discessum à Collegio alta voce per Notarium, & Cancellariam Collegii legatur.

De Ecclesiasticis non cooptandis.

C A P. X X V I.

Nolumus aliquem de cætero in Collegium admittiqui, Sacerdotio astringatur, aliquibus Sacris Ordinibus alicui Regulari professioni addictus sit.

De Doctoribus Collegii ad dignitatem promotis.

C A P. X X V I I.

EX Jureconsultis Collegii aliquis ad dignitatem, Magistratumvè electus, sive Senatorium, sive Quæstorium id munus fuerit, sive Sæcularem, sive Ecclesiasticam dignitatem obtinuerit, Collegii ipsius summam semper habeat rationem.

De Jureconsultis Pauperibus.

C A P. X X V I I I.

SI aliquis ex Collegii Jureconsultis ad eam redactus fuerit inopiam, ut sibi, ac rebus suis superesse non possit, Collegium provideat, ut ei succurratur, qua meliori fieri poterit via.

De Oneribus.

C A P. X X I X.

Sob decorem honoremvè, vel utilitatem Collegii, quid erogandum est, & impensa libras centum Imperialium non excedat, ea per capita Jureconsultorum Collegii distribuenda est, jussu solvere, si intra statuitum per Priorem terminum recusaverint, ipso jure, à Collegio suspensi esse intelligantur, avarique, atque improbi existimetur. Hocque illis obici possit, & nihilominus per pœnas, & multas, atque alias executiones ad solvendum cogantur.

De

CAP. XXX.

Qui contra prædictos Ordines, contravè eos, quos postmodum sanciri, scribique contigerit, fecerit, veneritvè, sciat se non solum perjurii pœnam incurrisse, aliasque pœnas pecuniarias, suspensionis, vel privationis Collegii, ex ipsis Ordinibus cautas, sed & majores arbitrio Collegii ex rei, & negotii qualitate passurum. Idemque ferent, qui vocati, ut in Collegium conveniant justo cessante impedimento, convenire renuerint.

De Bidello Collegii, & ejus Officio.

CAP. XXXI.

Collegium Bidellum habeat, qui ejus usui inserviat. Is eligatur per occulta suffragia, vel alitèr arbitrio Collegii, ejusque Officium perpetuum sit, nisi ob demerita, vel aliàs justè, à Collegio amotus fuerit, iste claves loci Collegii teneat illiusque ne sordibus torpescat, curam habeat singulò Sabbato eum purget: omnibus diebus, quibus Collegium conveniet, adsit: Doctores vocabit, quoties ei à Priore injunctum fuerit: Priorem præcedet quando ad comitia veniet: Idem quando Doctores Collegiatim procedent: non deerit illis, qui in hunc ordinem adscribi desiderabunt, eos instituendo, quid agere, quidvè curare debeant. Ab eo, qui in Collegium admittitur libras sex Imperialium habeat, à Collegio verò menstruum Salarium solidorum quadraginta, & à singulo Doctore jucunditatis gratiæ in Festo Nativitatis Domini solidos decem percipiat.

Pœnæ quomodò applicentur.

CAP. XXXII.

Ubi præsentibus Ordinibus de pœnis mentio facta est, has Collegio esse applicatas, Quæstorem vè omninò exigere debere declaramus, nisi alitèr Ordinibus ipsis cautum reperiatur.

Quando Officiales Collegii eligantur.

CAP. XXXIII.

Quotannis Festo Divæ Catherinæ die Prior in loco Collegii, vel alio honesto Doctores convenire operam dabit, quos indè recedere non permittet, nisi Officialibus Deputatis.

CAP. ULTIMUM.

Defuncto aliquo Collegii Doctore, sciscitetur Bidellus ab hæredibus defuncti, num honorem exequiis, à Doctoribus exhiberi optent: quod si eisdem placuerit, Bidellus Doctores omnes moneat, ut in Collegio, vel alio loco ad id per Priorem destinato laneis vestibus rogati conveniant, ac inde Collegiatim Bidello præcedente, tempore exequiarum, seu per horam ante Defuncti domum procedant, & in loco ad id destinato ex Ordine sedeant, cum hæredibus, & conjunctis defuncti, cum cadaver efferetur duo ex Senioribus, & duo ex Junioribus Jureconsultibus per Priorem delecti, feretrum sublevabunt, mox in locum, ubi prius confederant, revertantur, & preces pro Defuncti Anima, si vè ad id in invitati, si vè non fundent. Demùm ibidem paulisper commoratis, singuli, quos præcedat Prior Ordinatum contristaturi ad hæredes prius accedendo, recedant. Ad Exequias aliorum, ità convocati Doctores non accedant, nisi aut Episcoporum Civitatis, aut aliorum supremam potestatem habentium.

SENATUS, cùm ea prudenter, & accuratè compilata fuisse cognoverit, ea quoque approbatione, confirmationeque digna censuit, in quam sententiam, & nos euntes, Mandamus omnibus ad quos spectat, & spectabit, ut Statuta ipsa sic ut supra comprobata, servant, & servari faciant, in quorum fidem præsentem nostro sigillo munitas cri, & registrari jussimus. Dat. Mediolani die XXI. Aprilis M.D.LXXXII. Subscript. Landrianus, & Sigillat. sigillo Regio, & Ducali in cera rubea more solito.